

РЕЦЕНЗИЯ

от проф. д-р Даниела Петрова Дикова – преподавател по клавирен съпровод в катедра „Камерна музика и съпровод“, Инструментален Факултет на НМА "Проф. Панчо Владигеров", София

относно дисертационния труд за присъждане на образователна и научна степен „Доктор“, представен от

ЛИ ХАОЧЕН докторант към катедра „Камерна музика и съпровод“, Инструментален факултет, НаМА „Проф. П. Владигеров“, София

на тема: ***Клавирният съпровод – историческо развитие и методика на обучение в някои европейски държави и САЩ. Възможности за развитието му в Китай***

Дисертационният труд на Ли Хаочен е разработен в съответствие с нормативните изисквания за присъждане на образователна и научна степен „доктор“ и е обсъден и предложен за публична защита на редовно заседание на катедра „Камерна музика и съпровод“ – Инструментален Факултет на Национална музикална академия „Проф. Панчо Владигеров“ на 08.06.2023 г.

Професионалното развитие на Ли Хаочен се очертава от завършването на бакалавърска степен по специалност пиано в университета Хенан в едноименната провинция на Китай, в която кандидатката е родена (град Синсян). Хаочен избира път на развитие в партниращата сфера на музициране и завършва магистърска степен по клавирен съпровод в същия университет. От няколко годишния ми опит в обучението на китайски студенти в НМА си струва да отбележа, че възможността за обучение по клавирен акомпанимент в Китай е по-скоро рядка. По време на обучението си в магистърска степен, Хаочен добива опит като акомпаниятор главно със вокалния репертоар, но отчасти и в инструменталния. Прави впечатление, че по време на следването си в бакалавърска степен на обучение, Хаочен едновременно работи като клавирен педагог и акомпаниятор. Три месечната й работа със китайските ми студенти, целяща развитието на методическата й практика, ми представи Хаочен като целеустремена, интелигентна и работоспособна личност.

Коректно е представена основната информация, съдържаща се в увода на дисертационния труд:

Обект на изследването на дисертационния труд е обучението по клавирен съпровод.

Предмет на изследването е историята и практиката на обучението по клавирен съпровод в Китай, в някои европейски страни и в САЩ, както и възможностите и насоките за неговото развитие в съвременен Китай.

Цел на изследването е на базата на събраната информация за обучението по клавирен съпровод да се формулират основни насоки за развитието му във висшите училища в Китай.

Ли Хаочен дефинира следните задачи за изследване на посочения обект на изследване и постигане на поставената цел на дисертационния труд, а именно:

1. Събиране и съпоставяне на информация по темата.
2. Организиране и обобщаване на различните видове информация.
3. Превеждане и изследване на съответните програми за обучение по специалността „Клавирен съпровод“ в някои европейски страни и в САЩ.
4. Провеждане на интервюта със студенти, които изучават акомпанимент на пиано като основна специалност.
5. Участие в практически дейности за придобиване на практически опит и умения.

Методите на изследването на дисертационния труд включват следните процесуални етапи: историческо изследване, проучване на документи, сравнителен анализ и емпирично обобщение.

В **първа** глава Ли Хаочен следва появата и стиловата еволюция на клавирния акомпанимент в Западна Европа, като разделя работата си на бароков, класически, романтичен и период на развитие в 20 век. Текстът е подкрепен с подходящи нотни примери. Прави впечатление оскъдния брой цитирани заглавия на ползваната литература в библиографията. За целите на дисертационното изследване, поставени от кандидатката, описаната информация в първа глава е достатъчна и истинна.

Във **втора** глава изследването се пренася в: Русия, САЩ, Италия, България, Обединеното кралство, Германия и Австрия, като е обобщена практиката на клавирния съпровод. Прави добро впечатление направения извод, че клавирния съпровод се разделя на три основни области на обучение: оперен акомпанимент, акомпанимент на художествени песни и инструментален акомпанимент. Присъстващата информация за някои програмите на обучение по „Клавирен съпровод“ в известни висши училища за музика могат да служат за референтна база при разработването на програми за обучение по специалността „Клавирен съпровод“ в Китай, което е основна цел на дисертационния труд и мотивираща причина за работата на Ли Хаочен. Тази събрана

информация също е важна и за определяне на нивото на развитие в България на споменатата дисциплина. По мое мнение би било удачно обема информация за процесите в България да заема главно място в изследването и да е с най-голям обем.

В третата глава текстът изяснява спецификите на обучение на студенти по клавирен съпровод в Европа като е организиран в три основни области: видове музикална фактура, типове акомпанимент и европейска методология на клавирния съпровод. Коментирани са основните методологически въпроси: основни ансамблови въпроси, ансамблови проблеми при изпълнение на произведения за струнни лъкови инструменти, специфични проблеми при работа с дървени и медни духови инструменти, работа върху вокални произведения, клавирни извлечения от партитура на оркестров съпровод. Независимо от опита за представяне на всички методически проблеми липсва подчертаването на най-важния факт: единствено българската акомпанияторска школа се радва на учебник по клавирен съпровод и ръководства по прима vista и транспониране.

Четвърта глава представя развитието на клавирния съпровод в Китай и го съпоставя с историята на развитие на клавирния съпровод в Европа, с цел очертаване теоретичните основи за бъдещо развитие за клавирния съпровод в Китай. За мен беше интересно да науча някои щрихи за клавирния съпровод в Китай:

- през 1998 г. се провежда първият академичен симпозиум по клавирен акомпанимент в Китай, Темата на семинара е да обобщи и обмени преподавателски опит в областта на клавирния съпровод от основаването на Нов Китай насам и да се обсъди развитието на изкуството на клавирния съпровод.
- в Китай обучението по тази дисциплина започва най-вече в магистърска степен и главно в областта на вокалната музика.
- до момента на това изследване (2021г.) в Китай има само единайсет музикални консерватории с преподаване на „Клавирен съпровод”, а именно: Централната музикална консерватория, Китайската музикална консерватория, Музикалната консерватория в Шенян, Музикалната консерватория в Тиендзин, Музикалната консерватория в Шанхай, Музикалната консерватория в Съчуан, Музикалната консерватория в Синхай, Музикалната консерватория в Сиан, Музикалната консерватория в Джъдзян, Музикалната консерватория в Ухан и Музикалната консерватория в Харбин
- обучението по пиано в Китай има 100 годишна история

В **пета** глава Ли Хаочен коментира китайски учебни програми по „Клавирен съпровод“ и върху набраната информация от събрани учебни програми по клавирния съпровод в някои европейски страни и в САЩ, описва основни проблеми на обучението в Китай.

Шеста глава е посветена на анализиране и оформяне на предложения за възможното развитие на клавирния съпровод в Китай, за изграждането на специалността, учебния план, критериите за оценка и т.н. в контекста на специфичната ситуация на музикалното образование в Китай.

Заключението успешно извежда четири основни насоки за развитие на клавирния съпровод в Китай като предлага това да стане върху основата на достигнатото в Европа и САЩ в последните петдесет години, но и следвайки националните особености на китайската музикална култура и нуждите на китайското музикално висше обучение по музика.

С опита си в работата с китайските ми студенти и преодоляване на огромната езикова бариера, оценявайки трудността на изследването, минало през тази призма, оценявам усилията, натрупания опит, желанието за усъвършенстване и убедеността на Ли Хаочен, че с успех ще занесе в Родината си всичко осъзнато и научено при обучението си в докторска степен в България.

Утвърждавам четирите **приноса** на дисертационния труд, постигнати чрез анализ за съвременното развитие на специалността „Клавирен съпровод“ в Китай. Според кандидатката: „направените предложения и набелязани перспективи за подобряване на учебния план, критериите за оценка, осигуряване добра платформа за педагогическа работа, се очаква да дадат положителни резултати в обучават повече отлични акомпанятори”.

Дисертационният труд се състои от увод, шест глави, заключение и библиография и приложения, в които са събрани информация за обучението и учебните програми по клавирен съпровод в 5 висши музикално-образователни училища: Консерваторията в Парма, Санкт петербург, New England Conservatory (САЩ), НМА „Проф. П. Владигеров“ и АМТИИ „Проф. А. Диамандиев”. Общият обем на дисертационния труд е 199 страници, от тях 162 основен текст. Той включва 22 нотни примера. Ползваната литература е от 38 източника: 5 на български език, 3 на латиница, 30 на китайски и 7 онлайн източника.

Авторефератът е съставен от 34 страници, конструиран е по установения образец и коректно резюмира дисертационния текст.

Посочени са четири **публикации** по темата:

1. „Поява и развитие на клавирния съпровод в Китай. „Докторантски четения 2022“ (сборник с материали от научна среща на докторанти от НМА „Проф. Панчо Владигеров“), 2022.
2. „ Status of Piano Accompaniment Education in China”. Singapore: Advances in Higher Education Volume 7, Issue 6, 2023.
3. „Мисли за изграждането на специалността „Клавирен съпровод“ в Китай”. Независим музикологичен портал, раздел Музикална интерпретация, педагогика. <http://www.musicology-bg.com/chin.pdf>
4. „Обучението по клавирен съпровод в Китай и неговото състояние на сегашния етап на развитие. „Докторантски четения 2023“ (сборник с материали от научна среща на докторанти от НМА „Проф. Панчо Владигеров“), 2023.

Удостоверявам, че дисертационният труд е с информационна стойност и приносен характер. Предлагам на уважаемото научно жури да бъде присъдена на **ЛИ ХАОЧЕН** образователната и научна степен „**ДОКТОР**“ за дисертационния ѝ труд на тема: ***Клавирният съпровод – историческото му развитие и методика на обучение в някои европейски държави и САЩ. Възможности за развитието му в Китай.***

25 септември 2023 г.

Проф. д-р Даниела ДИКОВА